

PROJEKT BADAWCZY/ RESEARCH PROJECT

Specjalność: Tłumaczeniowa i Język Biznesu

Rok akademicki 2024/2025

prof. dr hab. Andrzej Łyda

Emocje w tłumaczeniu

Niniejszy projekt zmierza do określenia sposobów tłumaczenia z języka angielskiego na język polski wyrazów emotywnych, tj. odnoszących się do uczuć i emocji, a właściwie nazywających je. Przykładami takich wyrazów są polskie miłość, przerażony, przyjemny, smutny, szczęśliwy, zachwycać, radosny i angielskie hate, confusing, consternated, disappointed, enthusiastic etc. Wiele z tych wyrazów jest ściśle związana z kulturą kraju/krajów, w których językiem tym się posługuje oraz, co ważniejsze, z konceptualizacją tych uczuć. Stąd też – w perspektywie przekładowej – trudno mówić o jakiegokolwiek pełnej ekwiwalencji: angielskie ‘love’ różni się od polskiego ‘kochać’ a „surprised” to nie do końca polskie „zaskoczony”

Proponowany projekt stawia sobie za cel zbadanie czy na sposób tłumaczenia i dobór polskiego odpowiednika wpływ wywiera także gatunek tekstu, w którym występują wyrażenia ematywne. Postaramy się ustalić czy prawdopodobieństwo przetłumaczenia love jako kochać jest wyższe w powieściach niż tekstach popularnonaukowych czy też tekstach naukowych. Postaramy się określić stopień emotywności poszczególnych gatunków. Na koniec postaramy się ustalić co dzieje się z emotywnością w przekładzie: pozostaje niezmienną, rośnie czy też maleje.

W badaniach wykorzystamy narzędzia językoznawstwa korpusowego.

Plan pracy przewiduje (1) zbudowanie korpusów; (2) zaprojektowanie badań poprzez określenie problemu badawczego i sformułowanie pytań badawczych; (3) opisanie danych oraz (4) analizę danych

Propozycja projektu: (15% oceny za projekt)

Kompilacja korpusów: (35% oceny za projekt)

Raport końcowy projektu: (40% oceny za projekt)

Prezentacja wyników: (10% oceny za projekt)

dr hab. Ewa Gumul, prof. UŚ

Projekt badawczy – BADANIA NAD PROCESEM PRZEKŁADU

Zajmuję się badaniami z zakresu translatoryki i psycholingwistyki. Interesują mnie przede wszystkim kwestie związane z procesem przekładu. Do tej pory prowadziłam badania dotyczące wpływu obciążenia kognitywnego na różnego rodzaju transformacje tekstowe w tłumaczeniu symultanicznym oraz badania poświęcone metodzie retrospekcji w badaniach translatorycznych.

W ramach modułu „Projekt badawczy” proponuję projekt z zakresu badań nad procesem przekładu. Prace będą obejmowały:

1. omówienie zagadnień wstępnych, związanych z metodologią badań nad przekładem oraz metodami procesualnymi;
2. krytyczną analizę wybranych publikacji przedstawiających wyniki badań nad procesem przekładu;
3. dyskusję i ustalenie celów badawczych, których realizacji służyć będą służyć zbierane w ramach projektu dane (tłumaczone teksty, raporty tłumaczy, itp.);
4. zgromadzenie danych;
5. opracowanie danych i przygotowanie ich do analizy;
6. analizę wybranych zjawisk, wynikających z przyjętych celów badawczych;
7. prezentację wyników.

Proponowane zagadnienia:

- kierunkowość w przekładzie pisemnym i ustnym
- obciążenie kognitywne
- uniwersalia przekładowe (eksplicytacja, implicytacja)
- strategie i techniki przekładu
- ograniczenia przekładu ustnego

(lista zagadnień nie jest wyczerpująca)

Metody badawcze:

- protokoły głośnego myślenia
- protokoły retrospektywne
- *keylogging*
- badania ankietowe

dr hab. Ewa Gumul, prof. UŚ

Research project – PROCESS-ORIENTED RESEARCH ON TRANSLATION

My main areas of interest are Translation Studies and Psycholinguistics. I am primarily interested in issues related to the translation process. I have conducted research on the impact of cognitive load on various types of textual transformations in simultaneous interpreting and research devoted to the method of retrospection in Translation Studies.

The project conducted within this module will be related to the translation process. The issues covered in class will include:

1. discussion of introductory issues related to the methodology of translation research and processual methods;
2. critical analysis of selected publications presenting the results of research on the translation process;
3. discussion and establishment of research aims that will be achieved using the data collected within the project (translated texts, translators' self-reports, etc.);
4. collection of data;
5. processing the data and preparing them for analysis;
6. analysis of selected phenomena, related to the adopted research aims;
7. presentation of the results.

Suggested topics:

- directionality in translation and interpreting
- cognitive load
- translation universals (explicitation, implicitation)
- translation strategies and techniques
- interpreting constraints

(the list of topics is not exhaustive)

Research methods:

- TAPs (thinking-aloud protocols)
- retrospective protocols

- keylogging
- survey research

dr hab. Iwona Dronia, prof. UŚ

Przedmiotem moich zainteresowań naukowych jest pragmatyka, socjolingwistyka i komunikacja międzykulturowa. W trakcie trwania projektu kierowanego do studentów specjalności biznesowych i tłumaczeniowych chciałabym zaproponować prowadzenie badań korpusowych przy użyciu różnych narzędzi (np. lancbox, LIWC i receptivity, Textinspector, DCT, protokoły retrospekcyjne i kwestionariusze) poświęconych zagadnieniom komunikacji międzykulturowej, międzypokoleniowej, komunikacji z wykorzystaniem AI i przede wszystkim kompetencji pragmatycznej (analiza różnych aktów mowy). Studenci będą mieli również możliwość poszerzenia swoich umiejętności w zakresie przeprowadzania analizy jakościowej i ilościowej.

My main areas of interest are pragmatics, sociolinguistics and cross-cultural communication. During the project aimed at students from translation and business profiles, I would like to focus on corpus studies implementing various tools (e.g. lancbox, LIWC and receptivity, Textinspector, DCTs, retrospective protocols and questionnaires). The project will concentrate on cross-cultural, transgenerational and AI-based communication. Above all, it will focus on various aspects of pragmatic competence (the analysis of different speech acts). Participation in this project shall hopefully enable the students to develop their abilities in conducting content and statistical analysis.

dr hab. Ireneusz Kida, prof. UŚ

Projekt badawczy umożliwi studentom budowę i analizę anotowanych korpusów tekstów. Studenci będą konstruować korpusy paralelne, parując teksty oryginalne z ich tłumaczeniami. Tworzyć będą adnotacje dla wybranych cech językowych, umożliwiając analizę porównawczą między językiem źródłowym a docelowym. Projekt koncentruje się na porównywaniu języków w różnych aspektach, takich jak struktura składniowa, niuansy semantyczne lub wybory stylistyczne, ujawniane poprzez adnotacje i późniejszą analizę danych. Dodatkowo, projekt obejmuje porównanie różnych stadiów tego samego języka, umożliwiając zarówno analizę synchroniczną (współczesnych wariantów), jak i diachroniczną (rozwój języka na przestrzeni czasu). Celem jest uzyskanie wglądu w strategię tłumaczeniowe oraz w nieodłączne różnice między językami oraz ich poszczególnymi etapami rozwoju.

English:

This research project enables students to build and analyze annotated corpora of texts. Students will construct parallel corpora by pairing original texts with their translations. They will be creating annotations for specific linguistic features, enabling comparative analysis between the source and target languages. The project focuses on comparing languages in different aspects, such as syntactic structure, semantic nuances, or stylistic choices, as revealed through the annotation and subsequent data analysis. Additionally, the project includes comparison of different stages of the same language, allowing for both synchronic analysis (contemporary variants) and diachronic analysis (language development over time). The goal is to gain insights into translation strategies and the inherent differences between languages and their stages of development.

dr Anna Stwora

Analiza dyskursu humorystycznego

Głównym celem projektu przygotowywanego w parach lub małych grupach jest analiza wybranego materiału badawczego przez pryzmat wiodących teorii humoru. Studenci zapoznają się z teorią niespójności i rozwiązywania niespójności i/lub teorią wyższości. Projekt obejmuje (multimodalną) analizę dyskursu, w tym sposoby czynienia przekazu humorystycznym za pomocą różnych środków wyrazu.

Plan pracy obejmuje:

- prezentację podstawowych ram teoretycznych i stosowanych metodologii w oparciu o odpowiednią literaturę naukową,
- określenie celów badawczych,
- zebranie, selekcję, prezentację i analizę danych w odniesieniu do odpowiednich ram teoretycznych,
- prezentację wyników.

Anna Stwora, PhD

Analysing humorous discourse

The main objective of the project, prepared in pairs or small groups, is to analyse selected research material through the lens of the leading theories of humour. Students shall be familiarised with the incongruity-resolution theory and/or superiority theory. The project involves (multimodal) discourse analysis, including the ways of rendering the message humorous thanks to various means of expression.

The work plan includes:

- the presentation of basic theoretical frameworks and methodologies used, based on proper academic references,
- the identification of research objectives,
- data collection, selection, presentation, and analysis within appropriate frameworks,
- the presentation of results.

